

Хрысьціна Курчанкова

...першы ў сьвеце сьнег
выпаў у мой гонар!...

Пыл Бабілонскі

Апавяданьне

Мае бацькі пазнаёмліся на будоўлі Бабілонскай вежы.

З паўдарогі да неба (сіняга-сіняга) падалі камяні і быкі (што тыя камяні ўсьцягвалі). Сьвет складаўся з крыкаў, рознакаляровых гукаў, рознай велічыні і формы: правільных, сіметрычных, гнутых, крывых, пукатых, апрацаваных і неабчасаных.

З крыкамі на сьвет нарадзіліся мовы. І мая маці крыкнула майму бацьку: “Сьцеражыся!”. Ён пачуў, пасьпеў ухіліцца, знайшоў маці ў натоўпе, ухапіў за руку, выцягнуў з-пад друзу, тады паглядзеў у вочы — і тады зразумеў.

Інакш бы ім не сустрэцца. Інакш бы ім ня быць разам. Іх павянчала цёплая, шурпатая вежа, што ўскараскалася на паўдарогі да неба. Мая маці і мой

бацька глядзелі ў вочы адно аднаму да скону. Калі працавалі, елі, кахалі, сварыліся, паміралі. Яны не адводзілі вачэй – і разумелі адно аднаго. Хаця размаўлялі на розных мовах.

Яны зачалі мяне на руінах Бабілону. Ім ня трэба было гэта рабіць. Яны маглі б уцячы адтуль. Яны мусілі пачакаць. Яны павіны былі... Мая маці ўдыхнула салодкі пыл камянёў, што нядаўна зрынуліся з паўдарогі да неба. І разам з жыцьцём я прыдбала салодкую тугу па Бабілоне.

Гэты сум ня выказаць вашымі словамі. Толькі маёй, толькі маёй мовай. Каму распавесьці пра маю журбу?.. Хто, хто зразумее мяне?! Я адзіная, хто размаўляе на мове дабабілонскай.

111

На паўдарозе да неба біліся анёлы. Не, біліся — гэта занадта. Хіба ўмеюць анёлы біцца?! Калі яны, вядома, белыя анёлы, а ня чорныя. Гэтыя два анёлкі былі, безумоўна, белымі. Парцалянавымі, ружовашчокімі... Біцца яны ня ўмелі. Адзін анёл ад жаху моцна заплюшчыў вочы, другі ў абурэньні вытарачыў іх так, што нічога ня бачыў. Белыя кулачкі не скаланалі паветра; белыя далонькі дарэмна захілялі тварыкі; пульхныя, быццам зьлепленыя з пшанічнага цеста рукі махалі, мітусіліся ўпустую – не датыкаючыся да суперніка...

Перапляценьне белых здобных ручак я запомніла лепей за ўсё. І пёры. Насьцярожаная ціша панавала ў сьвеце, пакуль на паўдарозе да неба бязгучна біліся анёлы. Узьляталі залатыя кудзеркі, дзіры караскаліся па срэбных саванах, моцныя крылы шалёна білі паветра, пёры адрываліся ад крылаў.

Тыя пёры кружлялі над стэпам, зьмяталіся разьёшанымі анёламі з празрыстых прыступак, што працягнуліся да самага-самага неба. Тыя пёры, бялюжкія пёры сыпаліся на маладую зямлю, закручваліся мяцеліцай, першай у сьвеце завірухай. Што могуць нарабіць два раззлаваныя анёлкі! Пэўна, таму ім і забаронена злавацца.

Мне было чатыры гады. І я адна засталася ў гэтым сьвеце. З неба сыпаліся шматкі смутку. Я падымала іх. Я набірала поўныя жмені анельскага пуху. Мяккія і нехалодныя пёры хутка завалілі б мяне з галавою. Ды анёлам далі добрага кухталя. Яны адляцелі адзін ад аднаго па краёх нябеснай лесьвіцы і, нарэшце, нарэшце ўзгадалі пра мяне.

Яны мусілі пазбавіць мяне тугі. Там, высока, за апошній празрыстай прыступкай. Але вось я стаяла ўнізе, лавіла пёры, што ўсё сыпаліся з неба, і мая туга расла сумётамі абапал мяне. Анёлы павінны былі пазбавіць мяне памяці. Але я ніколі ня здолею забыцца, як на паўдарозе да неба з-за мяне пабіліся анёлы.

Яны неслі мяне па крышталёвым гасьцінцы. І твар маёй маці ўсё больш захілялі іх белыя крылы. Анёлы распавядалі мне казку. Яны

забыліся, што ж там далей было ў казцы. Яны спатыкнуліся... І я апынулася ў самым пачатку зіхоткага шляху.

Я ішла напразткі праз белую зямлю. Я марудна, вельмі марудна брыла белым стэпам. Мне было цяжка йсці, прымінаць нагамі пёры. У мяне на шыі виселі два срэбныя званочки анёлаў. Падарунак, спроба выпрасіць дараваньне. Бо вярнуцца на празрыстую лесвіцу мне суджана няхутка. Я глядзела на сьнег, на першы сьнег, што напаўняў зямлю бельлю ды сумам. Я ведала, мне ніколі не пазбыцца маёй самоты. Бо я бачыла нараджэньне сьнегу, я бачыла ўтрапёную бойку на паўдарозе да неба. Мая туга будзе заўсёды са мною — я бачыла, як б'юцца анёлы.

Я прабіралася праз белыя-бялюткія пёры — яны рассыпаліся на сьняжынкі за мною. І халаднелі. Сьнег прыдумалі толькі што (трэба ж было нешта рабіць з анэльскімі пёрамі). Я адчувала, як праводзяць мяне позіркамі мае анёлы. Мой сум рассыпаўся крышталікамі сьнегу. І халаднеў.

Над Бабілонам ніколі ня йшоў сьнег.

111

Да свайго нараджэньня я чула некалькі сотняў моваў. Яны несупынна таўкліся вакол маёй маці. Нованароджаныя народы вандравалі. Без усялякага шкадаваньня пакінулі яны, рознамоўныя, цёплы і шурпаты Бабілон. Яны рушылі на Захад (і крыху на Поўнач). Яны сьпяшаліся на Поўнач (і міжволі збочвалі на Захад).

Я нарадзілася на апошняй дарозе чалавецтва. Я зрабіла першы ўздых — і ўцягнула ў сябе пыл сотняў ног, ад якіх мы адсталі. Я закрычала ад гэтай першай самоты. Той пыл пах Бабілонам. І я закрычала ад тугі па Бабілоне.

Дзень і ноч мая маці ляжала на апошняй дарозе. Мой бацька глядзеў ёй у вочы. А потым яны сышлі з гасьцінца на Поўнач. Яны рушылі за вялікімі белымі птушкамі. Туды, дзе дарог яшчэ не было.

111

Вось ужо два разы я была на паўдарозе да неба. Мой сум быў бясконцы, як белая невядомая зямля перада мною. Над Бабілонам ня йшоў сьнег (я гэта ведала!). Я думала, зямля памерла, прыбраўшыся ў сьветлы пахавальны вэлюм.

Я ня памятаю, як я ішла: што ела, ці адчувала холад. Пэўна, мае анёлкі вялі мяне, лашчылі крыламі, шапталі ў вушы казкі (кожны — свае). Званочки адбівалі такт хадзе. Сьвет перавярнуўся: мёртвая зямля ўрасла ў белае неба, яе карані — мёртвыя дрэвы — зьвінелі лядзянымі галінкамі.

Я ня ведала, што сьнег растане.

...Анёльскія пёры сталі сыходзіць у зямлю. Толькі тады я сьцішыла крок. Сьнег раставаў. Сьнег раставаў! А я так звывлася са сьнегам. Я набірала поўныя жмені пёраў — а яны вадою ўцякалі з маіх рук. Я плакала, і сьлёзы мае зьмешваліся з расталым сьнегам. Я думала, сьнег сыходзіць назаўсёды. Мёртвыя дрэвы, мёртвы стэп — і сьнег таксама памірае! Я ж ня ведала, што ён вернецца! Я не магла ведаць. Над Бабілонам ніколі ня падаў сьнег.

Сьнег сышоў. Але журба засталася. Я легла на бурую нежывую зямлю. Я думала, што таксама растану, сыду ў яе. Але я заснула, толькі заснула.

111

З паўдарогі да неба падала пярэ, белае-бялюткае. Вытанцоўвала, выкшталцонае, варушыла парушынкамі.

Я прачнулася ад таго, што да мяне дакранулася крыло. І я акрыяла, я ўскочыла, мяне тарганула за плячо радасьць, што вярнуліся мае анёлы!.. Але мяне абкружалі птушкі, даўганогія птушкі, белакрылыя з чорнымі пальцамі.

Іх галовы хісталіся побач з маёй, у такт крокам дзынькалі званочкі на маёй шыі. Так, я пайшла разам з імі, дзіўнымі даўгадзюбымі птушкамі.

Я гладзіла птушак па сьпінах. Так прыемна было кранаць цёплыя пёры, якія не раставалі пад далонямі і не рассыпаліся сьнегам. Час ад часу птушкі падымалі галовы, выцягвалі доўгія шыі да неба, часта часта цакаталі дзюбамі: можа, пераказвалі анёлам мой смутак па сьнезе?

Вочы птушак былі на адным узроўні з маімі. Пэўна, таму мы так хутка паразумеліся. А калі мае птушкі залопалі крыламі, запляскалі пёрамі, закруцілі віхуры, калі яны пабеглі паўз мяне, чапляючыся моцнымі кіпцюрамі за гліністую зямлю, калі я ўдыхнула вецер і пыл, што яны выпускалі з-пад крылаў, — толькі тады я нарэшце здолела перакласьці іх клёкат. Яны распавядалі мне навіны з Бабілону!

Я намагалася бегчы побач з птушкамі, спрабавала распытаць іх яшчэ і яшчэ. Але я не пасьпявала. Яны падымаліся ўсё вышэй, іх лапы заграбалі не зямлю, а паветра, іх крылы абаперліся на нябачныя калоны. Птушкі, мае птушкі, якія заўчора былі ў Бабілоне, пакінулі мяне.

Калі сьцішылася, апусьцілася на зямлю патурбаванае птушкамі паветра, а белыя пёры паляцелі наўздагон маім марам, у Бабілон, калі я засталася адна на мёртвай карычневай зямлі, калі змоўклі мае званочкі, калі я прамакнула пёрамі сьлёзы і агледзелася вакол, — я ўбачыла калючы мур лесу... і вогнішча.

Да агню ішоў мой бацька, несучы бярэмя яловых галін. Мая маці трымала на руках дзіця... Таму яны і не змаглі абняць мяне. Вядома,

толькі таму. Я села каля агню. Я варушыла полымя рукамі. Я спрабавала адагрэцца пасья зімы.

Мой тата гладзіў мяне па чорных валасах. Мая мама паказвала мне браціка (ён нарадзіўся проста на першасьнег!) Я думала, выбірала, што ж мне расказаць ім найперш: пра белых птушак з нашай радзімы, пра нараджэньне і сьмерць сьнегу, пра анёлавья казкі... Я вырашыла нічога не распавядаць. Бо перапляценьне вогненных пёраў полымя надта нагадвала мне белыя рукі анёлаў у зацятай бязгучнай бойцы.

|||

Мой брацік вучыўся хадзіць, калі мы вырашылі спыніцца.

У той дзень пакаранья анёлы падмяталі празрыстую нябесную лесьвіцу. З паўдарогі да неба сыпаў срэбны пыл, зіхоткія блішчынкі апускаліся на валасы майго браціка. Срэбны пыл клаўся на зьвялую траву, на мерзлую зямлю, на сонны ўзьлесак. А на маіх далонях не трымаўся, зьнікаў, раставаў.

Мой бацька будаваў нашую першую хату. Мая маці шыла нашую першую футру. Мой брацік тэпаў наўпрост да лесу, да патлатай бурай капы (быццам накрытай зьвярынай скурай). Мой брацік пахіснуўся. Каб ня ўпасці, учапіўся ў доўгую пасму. Карычневы ўзгорак варухнуўся, паволі павярнуўся, аднекуль у яго вывернулася галава, вялікія сумныя вочы ўгледзеліся ў майго браціка.

— Зу-у! — выдыхнуў малы. — Зу-у!!!

Столькі было захапленьня і павагі ў гэтых гуках... што патлатая пачвары не забіла маленькага адважнага чалавечка. Рагатае страшыдла з імем Зу доўга аглядала нас усіх, асабліва бацьку. Яно лізнула маці ў руку, тыцнула носам у мае званочки.

Яно дазволіла нам застацца. І мы засталіся.

|||

На паўдарозе да неба шалелі чорныя анёлы сьмерці. Трушчылі крышталёвую лесьвіцу, перакідваліся кавалкамі. Мае анёлы — белыя — баранілі неба. А на зямлі ўзьнялася завіруха.

Вецер перамяшаў зямны пыл з нябесным. Ледзяны пясок падточваў кару дрэў, каменьчыкі лёду ранілі твар. Сьмяротная сьцюжа анельскае злосьці сьціскала наш сьвет. Вядома, там біліся чорныя анёлы, але пёры — пёры! — пёры ляцелі белыя!

Я глядзела на сьнег усю зіму. Пакуль мае бацькі і мой брацік грэліся ў доўгай поўсьці зубра, я сядзела перад дзьвярыма хаціны і шапталася са сьнегам. Па-бабілонску. Сьнег адгукаўся крохкімі лёдавымі казкамі, ды навінамі з нябеснага шляху.

Сьнег сыпаў дзеве поўні (трэба ж было нештачка рабіць з анельскім

пухам). Сьнег туліўся да нашай хаціны, быццам хацеў сагрэцца. Сьнег падхапіў нас на мяккія анельскія крылы, люляў, прабіраўся пад падлогу, прыўздымаў нас вышай, па прыступках празрыстай лёдавай лесьвіцы. Я глядзела на сьнег, і мае званочкі ледзь чутна трымцелі, самі сабой.

Можа, тае зімы мы і падняліся б да неба, ды наш зубр не пускаў нас. Ён доўга таптаўся ў хаціне, зьбіваючы капытамі наляцелы сьнег, разьдзьмухваў ноздрамі вугельчыкі ў прысаку, драмаў на падлозе, займаючы ўсю прастору (мы хадзілі па ім і спалі на ім). Зубр растапляў сьнег, мой сьнег! Зубр ратаваў нас ад маразоў, ад сьмяротнай крышталёвай прыгажосьці. А калі я не хацела ратавацца?!

Праз шчылінку ў сьцяне я вартавала сьнег, чаравала сьнег, гаманіла са сьнегам, углядалася ў сьнег да болю ў вачох. Праз шчылінку ў дзьвярах я ўбачыла аднойчы, як сыходзіць ад нас зубр, ломячы срэбныя скарынкі сьнегу. Ён крочыў, кіруючыся проста да неба, ён быў ужо недзе на паўдарозе. Там, дзе зіхоткая зямля прымерзла да белай нябеснай поўсьці. Зубр сыходзіў — гэта было абвяшчэньне, што зіма заканчваецца.

Брат з маўклівай крыўдай цікаваў зубра. Але не даганяў. Мой брацік трымаў на руках нованароджаную сястрычку.

111

Сьнег раставаў і выпадаў наноў. Я ўсё больш звысака глядзела на яго. Я падымалася да неба — я расла. Сьнег болей ня быў маім сумам, ён стаў маёй радасьцю.

Пакуль яго не было, мяне суцяшалі бабілонскія птушкі. Яны зладзілі мне гняздо на ўзьлеску, пад старой таполяй. Я чакала зіму. Браты і сёстры не бралі мяне ў свае гульні, я не казалі ім пра сваю. Хто б зразумеў мяне, хто б падзяліў са мною мой холад. Яны ж ня ведалі, што першы ў сьвеце сьнег выпаў у мой гонар.

Нікому я не казалі пра гэта. Ніхто не зразумеў бы мяне. Мае брацікі ды сястрычкі вырасталі — іх чорныя бабілонскія валасы выцьвіталі пад чужым сонцам. Тыя, чые валасы рабіліся колеру кветкі дзьмухаўца, разумелі мову мае маці. А тыя, валасы якіх былі рыхтык дзьмухаўцовыя парушынікі, размаўлялі на бацькавай мове. І ніхто — на маёй!

Я спрабавала з імі паразумецца. Некалькі вёснаў я даганяла ў лесе майго першага браціка (а ён нават еў на бягу, у пошуках свайго зубра). Колькі летаў я дапамагала сваёй першай сястрычцы выкладаць з каменьчыкаў колы і крыжы (яна называла іх “КА”, а я ведала, што калі-небудзь пра іх скажуць “капішча”). Паўтузіна восеняў я намагалася паўтарыць за маім другім братам зьвілістыя мелодыі, якія ён высьвістваў — вуснамі, на зёлках, на галінках лазы. Я амаль дагнала яго, але...

Але выпаў сьнег. І я, як і мінулай зімой сышла ў белы стэп. Слухаць званочкі анёлаў, што трымцяць у срэбную сьцюжу. Будаваць з крышталікавых пёраў празрыстую, халодную і гладкую лесьвіцу-вежу. Каб аднойчы ўзьняцца да неба (хоць бы на паўдарогі) і ўбачыць адтуль цёплы Бабілон.

Мая зіхоткая вежа сыходзіла ў зямлю. У атачэньні белых чорнапалых птушак я вярталася да маіх родных. І аніяк не магла дайсьці да іх.

Мая другая сястра пляла вясёлкавыя дываны з лясных кветак (а таксама — кашулі з тонкіх лугавых сьцяблінаў). Мая трэцяя сястра пасябрвала са жвавымі вавёркамі; ёй прасьцей было скакаць побач з імі, чымсьці азірнуцца на мяне. Маю чацьвёртую сястру ў навальніцу завабіла, зьявля ў некрануты гушчар безназоўная рачулка, што нарадзілася ў залеву, прасьлізнула між трох нашых хацінаў і зьнікла, кіруючы на Поўнач.

Згубіўся ў россыпе валуноў, што расьлі за ўсходнім краем лесу, мой трэці брат. А чацьвёрты — чацьвёрты запрог двух гарэзаў-зубранятаў і прыручыў пярэсты стэп ды дзікае жыта. Мой пяты брат...

Я зьбілася з ліку. Я ўсё хадзіла за імі, кратала за плечы, працягвала найлепшыя, найбляейшыя пёркі, хацела зазірнуць у вочы. Пэўна, тады б мы паразумеліся. Ды твар зімы захіляў абліччы маіх сваякоў. Вочы сьнегу заўсёды глядзелі на мяне. І я, замілаваная, не заўважыла, як вырасла.

Мой малодшы брат аднойчы сышоў ад нас на дзьве зімы. Калі ж лядзяны пух стаў падымацца малочнай смугой дахаты, на неба, да нас прыйшла ЧУЖАЯ. Брат вярнуўся з жонкай. Валасы яе былі, рыхтык нашая зямля, рыхтык кара на яліне, рыхтык скарынкі на каштанах і зубрыныя пасмы. На шыі ў Чужой віселі пацеркі з леташніх журавінаў і застыглых промняў сонца. Чужая казалася на пацеркі “бурштын”. Дала маім птушкам імя “буслы” (і гэтым пераманіла іх). Чужая навучыла майго брата сваёй мове.

Толькі гэтага ніхто, апроч мяне, не заўважыў. Усё далей у лес заходзіў мой першы брат у пошуках свайго зубра. Усё большыя камяні кацілі маёй першай сястры для яе капішчаў. Усё болей поля адваёўваў у стэпу мой чацьвёрты брат. Усё гусьцей спляталася сеціва зморшчынак на тварах маіх бацькоў. Як і сеціва сьцежак у нашым лесе, у нашым стэпе. Гэтая зямля была ўжо НАШАЯ, бо мы праклалі тут першыя дарогі.

Зімы зьмяняліся гэтак хутка, што я перастала іх лічыць. Твары маіх братоў і сёстраў сталі расплывацца перад вачыма. Я так пільна ўглядалася ў сьнег, так высільвала зрок, покi шукала сяброў, што стала

горш бачыць, мае вочы сьлязіліся. Так я і не заўважыла, калі стала ўзірацца ў гэты сьвет ужо зверху. Зверху.

Пада мною анёлавым пяром гушкаўся, гайдаўся ў марозным ветрыку белы стэп. Пусты? Не. Па белай зямлі беглі дзеці. Ня тыя, ня дзеці маіх бацькоў, але ўнукі маіх сястрычак і брацікаў. Я прыслухалася – на якой мове яны гамоняць?..

Штовечар мае бацькі распавядалі казаньні з Бабілону. Мама на сваёй мове, тата — на сваёй. Ды галовы маіх братоў і сёстраў выцьвіталі пад небабэліонскім небам. Выцьвіталі і бацькоўскія гісторыі. Мае суроднікі вырасталі і усё далей адыходзілі ад нашай першай хаты. Гэтак і словы іхнія адыходзілі ад матчыных і бацькавых. Я ўсё спрабавала дагнаць хаця каго-небудзь, але іх мовы аддаляліся ад маёй.

Аповяд пра дрэва жыцця мае сястрычкі ператкалі на казку пра залатую яблыньку. На белашчокай поўні мае браты бачылі дзявочы твар, а зусім ня цень выгнанца Каіна. А палове лета яны несьлі дарункі да агромністага дуба — улюбёнца патлатых зуброў і даўгадзюбых птушак — уважаючы яго за Бабілонскую вежу. Ну вядома, ён жа ўскараскаўся на паўдарогі да неба!.. Яны глядзелі ў вочы адно аднаму, а на мяне не зважалі.

111

Гэтак здарылася аднойчы, што я перастала пражываць дні. Я іх узгадвала. Яны мутусіліся, штурхаліся вакол мяне, нібы цьмяныя надвячоркавыя мятлушкі. Я сонна адмахвалася ад іх. Рухі былі мне ў цяжар. Таму я і прысела адпачыць на гэтай лесьвіцы. На гэтай доўгай крышталёвай лесьвіцы.

Я ўзгадала, што наш зубр вярнуўся акурат на пахаваньне маіх бацькоў. Тату і маму паклалі тварамі адно да аднаго, каб іх вочы былі побач... Сьсівелы зубр утаптаў зямлю на магіле. Мая старая сястра паказала, як ускласьці камяні. Яе дарослыя ўнукі выканалі абрад. Мой стары брат, які прыехаў верхам на зубры, застаўся на нашых першых могілках. Ён сьпяваў бабэліонскую пахавальную песьню. На сваёй мове.

А зубр катаў на шырокай сьпіне дзятву. Чаму? Ён распавёў мне. Ён выказаў мне сваю самоту, і яна дакранулася да маёй.

Пакуль мае дзяды будавалі Бабэліон, зубр чакаў людзей. Пакуль мае бацькі шукалі, часалі, качалі, усьцягвалі на паўдарогі да неба гарачыя камяні — у тутэйшым гушчары дзічэлі зубраняты. А зубр чакаў. Калі сотні смуглявых ног разносілі пыл бабэліонскі па сьвеце — ён чакаў! Калі ж нарэшце прыйшлі людзі — ён не зразумеў іх мову.

Ён праводзіў мяне жытнім полем, хваёвым узьлескам, пад ветахам вяселкі. Ён, сівы зубр, які так і ня змог забыцца на ласкавыя і шурпатыя ад мазалёў, загарэлыя рукі Ноя, — ён давёў мяне да першай прырыстай прыступкі.

Далей мяне вялі анёлы.

|||

Яны зноўку ледзь не пабіліся недзе на паўдарогі да неба. Запыханыя, ружовашчокія, мае анёлкі селі абяруч мяне, падперлі галовы парцялянавымі здобнымі рукамі, вінавата паўздыхалі...

Мы сачылі, як кружляюць над стэпам белыя пёры, як бягуць яны па бурай зямлі наўздагон белым вандроўным птушкам, у Бабілон, як з цяжкасцю перасоўвае ногі стары зубр з Ноевага каўчэгу. І пёры пад ягонымі капытамі рассыпаюцца крышталікамі сьнегу.

Дзеці за вёскаю ляпілі з анельскага пуху сьнежкі, куляліся ў сумётах, рагаталі... Я высільвалася пачуць, ну, на якой жа мове?!

Я прыўзнялася, я хацела падбадзёрыць іх, я сама зарагатала ад іх забавак. “Сьцеражыся!” — крыкнула я свайму белавалосаму прапляменьніку... У мяне забалела ў горле, я закашляла, так моцна, што ў мяне паліліся сьлёзы. “Чаму? — праз боль я пыталася ў анёлаў. — Чаму?”

Яны гладзілі мяне па чорных валасах, яны сьціскалі мае зморшчаныя рукі. Яны зноў і зноў зазіралі мне ў вочы, лашчылі крыламі... Яны не маглі суцешыць мяне.

Надта позна... Я лічыла гады толькі па зімах, я песьціла сьнежны сум, лашчыла лёдавыя мроі. Я сама збудавала вежу свае адзіноты. Я трызьніла Бабілонам, я нікому не дазваляла кратаць маіх срэбных званочкаў... Дарэмна. Я так ганарылася маёй мовай (то ж бо яна была першая, тая самая, дабабілонская). Гэтак я баялася страціць яе — нат слоўца! — баялася запэцкаць, падзяліць, зьмяшаць з іншымі.

Мая мова засталася чыстая — за ўсё жыццё я ня вымавіла блізкім і слоўца. Мая мова памерла разам са мною.

|||

Белыя птушкі ляцелі на Поўнач. З паўдарогі яны збочылі да Бабілону. Каб прынесці мне апошнія навіны.

Буслы засталі мяне пасярэдзіне празрыстага гасьцінцу, што працягнуўся да самага-самага неба. Яны закружлялі над прыступкамі, закруцілі віхуры ў паветры сваімі моцнымі крыламі. Мае анёлы пераклалі мне іх клёкат.

На руіны Бабілону караскаюцца дзікія кветкі. З аскепкаў вежы людзі будууюць хаты. Замкі ды храмы прарасьлі з насеньня бабілонскага, з каменных зярнятак, што рассыпаліся аднойчы з паўдарогі да неба.

Я ўдыхала пыл з бусловых крылаў. Як жа я магла не заўважыць, як жа я прапусьціла... Пыл бабілонскі пахне язмінам, пахне суніцамі

пыл бабiлонскi, квеценьню, глебаю, печаным яблыкам. Татам, зубром, ядлоўцам i попелам...

Птушкi даўно зьяцелi, зманiлi за сабою маiх неслухмяных анёлкаў. Я адна засталася на блiшчастым гасьцiнцы.

А пада мною з бабiлонскага пустазелья, што зачапiлася за крысо матчынай сукенкi, прынялася новая краска. Яе каранi смакталi з бурай глебы расталыя анёлскiя пёры. Пульс кветцы адбiваў далёкi буслаў клёкат.

Я першы раз узiралася ў вясну. I я заўважыла — я адзiная заўважыла! — як з ледзьве чутным крыкам лопаюцца лiпкiя пупышкi на дрэве моваў. Як з ледзьве ўлоўным звонам раскрываюцца бутоны на шпышыньнiку моваў, як мiж вецця ды церня зацвьiтаюць першыя духмяныя словы i яны пахнуць Бабiлонам.

Сьнег выпадзе зноўку. Ён паспрабуе завабiць у лёдавыя краты самоты не адну ганарлiвую душу. А я – вольная. Зубраняты болей не даюцца ў рукi. Белыя птушкi не залятаюць у Бабiлон. Дзецi пракладаюць у стэпе новыя шляхi, усё далей ад першай хаты. Вецер гайдае буслянкi. У буслянках сядзяць анёлы (i мае — мiж iншых), гадуюць даўгашыiх птушанятаў. Добра. Я спраўлюся сама.

Празрыстая лесьвiца вядзе толькi ў адзiн бок. Я паволi крочу з прыступкi на прыступку. Мае званочкi срэбна сьпяваюць. Нехта чакае мяне там, дзе бляск нябёсаў. Усё лягчэй i лягчэй падымацца. Сваю журбу, сваю адзiноту, сваю мову i свае званочкi я пакiну на ганку. Ну вось, я ўжо блiзка. Я адолела паўдарогi, паўдарогi да неба.

